

De wereld & Ko - Lesbrief

Beste docent,

Wat leuk dat jullie binnenkort naar **De wereld & Ko** komen kijken!

Met deze lesbrief kan je van tevoren met je klas een 'jij-museum' maken, geluiden ontdekken en een eigen boze dans verzinnen. We geven je ook wat algemene theatertips zodat je goed voorbereid naar het theater gaat.

Voor na afloop zijn er suggesties voor een nagesprek. En hopelijk zijn jullie geïnspireerd door ons kartonnen decor: kunnen jullie zelf ook zoiets maken?

Boven de opdrachten staat wat je ervoor nodig hebt en hoe lang wij denken dat de opdracht duurt. Het is handig om de lesbrief van tevoren door te nemen, zodat je kunt kijken welke opdrachten bij jouw klas passen, en waar je tijd voor hebt.

Tot bij de voorstelling!

Het team van **De wereld & Ko**

Regie Belle van Heerikhuizen • Tekst Gideon Samson • Spel Tijn Docter en Minne Koole • Muzikant Mats Voshol • Decor Ruben Wijnstok • Dramaturgie Céline Buren • Kostuums Hanne Pierrot • Muziek Darius Timmer en Mats Voshol • Foto's Sanne Peper • Poster Sanja Marusic • Educatie Rosa Schogt • Productie en verkoop Stip Theaterproducties

1. HET GROTE JIJ-MUSEUM

- Wat:** Met de klas een museum maken, net zoals in de voorstelling.
- Duur:** 45- 90 minuten. Opdracht verspreiden over twee dagen, zodat iedereen iets mee kan nemen.
- Nodig:** Materiaal om museumbordjes van te maken, een museumopstelling in de klas of gang.
-

DAG 1

De voorstelling **De wereld & Ko** gaat over Ko en zijn vader. Ko is bang om later vergeten te worden en wil daarom beroemd worden. Hij bedenkt de Grote Ko-show, en verzint een museum over zichzelf. In dat museum liggen bijzondere dingen, zoals het papieren vliegtuigje dat een recordvlucht maakte, het eerste kauwgommetje dat hij nooit heeft doorgeslikt, of een prachtige schelp die hij naast een kwal gevonden heeft.

- Wat zou jouw pronkstuk zijn in een museum over jezelf? Iedereen verzint drie dingen die hij of zij in een museum over zichzelf zou zetten. Wat mag een museumbezoeker zien van jou? Het kan van alles zijn: misschien is het een bioscoopkaartje, een bonnetje, of een oude schoen, misschien een kledingstuk of een haarspeld, misschien een voetbal, een snoeppapiertje, een foto, een tekening. Het hoeft helemaal niet mooi te zijn, als het maar iets zegt over jou!
- Kan je bedenken wat voor museumbordje met uitleg daarbij hoort? Bijvoorbeeld *“Bioscoopkaartje van de film Frozen. Hier is Sara met haar beste vriendin naartoe gegaan”*. Of *“Kapotte tennisbal. Dit is de bal waarmee Nadim de eerste tenniswedstrijd tegen zijn vader won”*. Of *“Dit is het ijsstokje van de lekkerste Magnum die Luuk ooit at.”*
- Kan iedereen voor morgen 1 ding van huis meenemen, zodat jullie een museum kunnen maken?

DAG 2

- Iedereen maakt nu een bordje voor zijn eigen museumstuk. Samen hebben jullie dan al een flink museum bij elkaar: het museum van jullie klas.
- Kunnen jullie ook iets uit de klas bedenken wat in jullie museum thuishoort? Iets wat van jullie allemaal is, en wat dus bij de hele klas hoort? Bedenk ook hiervoor een bordje. Bijvoorbeeld *“Voetbal waarmee we het schooltoernooi hebben gewonnen”*, of *“De schoolkrant die ervoor zorgde dat we allemaal moppen gingen vertellen en de slappe lach kregen”*, of *“Het mooiste wat we op ons schoolreisje gevonden hebben”* of *“De kaart die Malou ons stuurde toen ze van school was gegaan”*.
- Zo, alle pronkstukken uit het museum zijn er! Waar kunnen jullie nu het museum maken? Misschien in de klas zelf, of op de gang. Willen jullie je ouders uitnodigen voor het grote klassenmuseum?

2. MAAK GELUID EN DANS

- Wat:** *Geluiden ontdekken en samen een boze dans maken.*
- Duur:** *45 - 60 minuten (of nog langer, als jij en je klas daar zin in hebben).*
- Nodig:** *Digibord om YouTube-filmpje te bekijken, ruimte om te dansen (gymzaal, of klas met stoelen en tafels aan de kant), iets om in die ruimte muziek/filmpje af te kunnen spelen (kan ook op telefoon met geluid hard).*
-

Bij deze opdracht maak je met de klas verschillende geluiden en maak je daarna een dans. Als je weinig tijd hebt, kun je ook alleen kletsen over de geluiden, en daarna het filmpje bekijken en erover praten, en de opdrachten met 'DOEN' overslaan (zelf geluiden maken, zelf een dans maken).

GELUID...

In de voorstelling **De wereld & Ko** zit een muzikant. Hij maakt de hele tijd muziek bij het verhaal, en geluiden bij wat er gebeurt. Hij maakt twee soorten geluiden: 'logische geluiden' en 'soundtrack-geluiden'. Logische geluiden passen precies bij wat er gebeurt. Als het bijvoorbeeld regent, hoor je geluid van druppels. Als er iemand valt, hoor je 'boem', als er iemand loopt, hoor je voetstappen. Een soundtrack is ook geluid, maar dan meer begeleiding van het gevoel wat er bij hoort. Bijvoorbeeld heel spannende muziek als het spannend is, of verdrietige tonen als er iets zieligs is.

Let straks maar op in de voorstelling, de muzikant doet allebei!

- Kunnen jullie logische geluiden bedenken die passen bij een ruzie of boze bui? (*Denk aan: knal van de deur, stampen, iets dat valt of breekt.*)
- En kunnen jullie soundtrack-geluiden bedenken bij een ruzie of boze bui? (*Denk aan: wilde muziek, spannende muziek, of dingen die qua gevoel heel goed bij een ruzie passen: donder en bliksem, harde trommels enzovoort.*)
- **DOEN** - In groepjes: elk groepje bedenkt een geluid dat past bij boosheid. Een geluid dat je zelf kunt maken zonder dat je daar een instrument of muziek voor nodig hebt. Misschien met je stem, met je voeten, je handen, met iets wat in de klas aanwezig is?

© Sanne Peper

...EN BEWEGING

In de voorstelling **De wereld & Ko** zit stiekem een dans verstopt. Geen gewone dans, maar een ontzettend boze dans. Degene die dat bedacht heeft, keek eerst naar de film *Billy Elliot*. Daarin mag Billy van zijn vader en broer niet op ballet, terwijl hij heel erg graag wil dansen. Omdat hij zo vreselijk kwaad is, gaat zijn lichaam tijdens een ruzie met z'n vader vanzelf dansen, maar dan op een boze manier. Kijk maar: <https://youtu.be/mDscdLNCAr4> (Op YouTube, het filmpje heet 'billy elliot angry dance', geplaatst door *movies soundtracks*).

- Vragen voor tijdens het kijken: lijkt het al meteen op een dans? Wanneer zie je dat het een dans is? Zie je dat Billy loopt en trapt op het ritme van de muziek? Welke bewegingen van Billy zijn echt boze bewegingen? Zijn er ook grappige bewegingen, of heel mooie bewegingen?
- **DOEN** - En nu jullie! Kunnen jullie ook een boze dans maken? Het is leuk om met de hele klas lichaamsdeel voor lichaamsdeel uit te zoeken wat boze bewegingen zijn, maar denk erom: zonder geluid! Het moet echt alleen aan je lichaam te zien zijn! Hoe zie je aan je voeten dat je boos bent? En aan je handen? Heb je boze armen, of een boze rug? Hoe kijkt je hoofd daarbij? Vergeet je nog een lichaamsdeel?
- **DOEN** - De klas kan evt. in groepen verdeeld worden, en elk groepje bedenkt twee boze dansbewegingen en leert die dan aan de rest. Daarna zetten jullie de bewegingen achter elkaar. Kan de ene beweging in de andere overgaan? Samen maken jullie zo een boze dans. Dit kan op de muziek van Billy Elliot, maar misschien hebben jullie zelf nog een veel beter idee voor muziek!

GELUID EN BEWEGING SAMEN

- **DOEN** - En als jullie echt lekker bezig zijn, kun je de eerder bedachte geluiden combineren met de dans. Een deel van de klas is de muzikanten, zij maken de boze geluiden, terwijl het andere deel de dans doet. Ja, dat is even oefenen, dus maak het niet te lang! De lengte van het filmpje (1:35) is lang genoeg.

3. NAAR HET THEATER!

Wat: *Een korte directe voorbereiding op naar het theater gaan.*
Duur: *5 tot 10 minuten.*
Nodig: *Niks!*

ALGEMEEN

Elk kind reageert weer anders op theater, en die reacties zijn bijna altijd hartstikke leuk! Maar een beetje voorbereiding is toch fijn. Voordat jullie naar het theater gaan, kan je met de klas kort doornemen wat jullie gaan doen, eventueel met behulp van de volgende vragen die je de kinderen kan stellen.

- Naar welk theater gaan jullie? Wie is daar wel eens geweest?
- Wie gaat er allemaal mee naar de voorstelling straks? (*ouders/juf/meester*)
- Wat is handig om van tevoren te doen? (*plassen, gegeten hebben zodat je straks niet met een knisperend zakje of onhandig drinkpakje in de zaal zit*)
- Als je iets leuk vindt, mag je dan hardop lachen in het theater? (*jazeker, dat vinden de acteurs juist heel leuk om te horen! Maar het is wel fijn als je op je plek blijft zitten*)
- Wat doe je als het afgelopen is? (*klappen, en misschien mogen jullie nog wel vragen stellen aan de acteurs*)

KIJKOPDRACHTEN

Om de kinderen extra aandachtig te laten kijken, kan je ze vast wat dingen geven om op te letten, die je dan na afloop met ze kan bespreken.

- Ziet vader de muzikant? Of is de muzikant verzonnen door Ko, net als heel veel andere dingen? Hoe zie je dat? (*Er is geen goed of fout antwoord, maar het is wel leuk om over na te denken!*)
- Wat vinden jullie van Ko's boze dans? Lijkt die op die van jullie?
- Waar is het decor van gemaakt? Kan je dat zelf ook? Wat vinden jullie het mooiste, of het knapste eraan? Zie je iets wat je zelf zou willen maken?

VOOR JEZELF

In de zaal is het fijn als de volwassenen niet in de zichtlijnen van kinderen zitten - maar ook weer niet in een kluitje achteraan. Als je een beetje aan de zijkant van de rijen zit, heb je zicht op die ene wiebelkont, het enthousiaste kind dat het podium op wil lopen, die paar klets-kousjes, het kind dat het spannend vindt, maar natuurlijk ook op ongewenst kletsende ouders of storende mobiele telefoons.

4. IK MIS JE!

- Wat:** *Napraten met de klas over de voorstelling, over bang zijn en missen.*
Duur: *10-30 minuten (of nog langer, als jij en je klas daar zin in hebben).*
Nodig: *Niks!*
-

We hebben hieronder wat aanzetten voor een (filosofisch) klassengesprek neergezet. Lees ze goed door van tevoren – jij kan natuurlijk het beste inschatten wat je klas aankan, en waarover het fijn is om te praten. Om wat lichter te beginnen, kun je eerst de kijkvragen van opdracht 3 beantwoorden.

De kijkvragen

- Ziet vader de muzikant? Of is de muzikant verzonnen door Ko, net als heel veel andere dingen? Hoe zie je dat?
- Wat vinden jullie van Ko's boze dans? Lijkt die op die van jullie?
- Waar is het decor van gemaakt? Kan je dat zelf ook? Wat vinden jullie het mooiste, of het knapste eraan? Zie je iets wat je zelf zou willen maken?

Over bang zijn

- Waarom wil vader niet zeggen wat er gebeurd is? (*Ons antwoord: omdat hij bang is dat Ko bang wordt*). Denk je dat jouw ouders wel eens iets niet vertellen aan jou? Waarom dan?
- Vind je dat kinderen alles moeten weten?
- Ben je wel eens bang voor dingen die je hoort? Wat doe je dan?
- En wat is het antwoord van Ko op bang zijn? (*Ons antwoord: de kans op hele erge dingen is superklein, kleiner dan 1 op de miljoen! Dus je hoeft helemaal niet zo bang te zijn!*)

Over missen

- Is er iemand die je mist? (*Hoefst geen mens te zijn, je kan ook een dier missen*)
- Kan je iemand missen die je niet kent?
- Als je huisdier waar je gek op was dood is, wil je daar juist wel of juist niet aan denken? Waarom wel of niet? En hoe dan? (*Hier kan het gaan over dat je soms liever niet wil praten over iets verdrietigs, maar dat een herinnering soms juist heel fijn is: een tekening, een mooie steen op het graf, een foto. Hier kan eventueel, bij een wat oudere groep, een groepsdiscussie van gemaakt worden, en je kan met de klas, of in groepjes, argumenten voor of tegen bedenken.*)

EXTRA: EEN TONEELSTUK VAN EEN KINDERBOEKENSCHRIJVER

Wist je dat kinderboekenschrijvers ook wel eens toneelstukken schrijven? **De wereld & Ko** is geschreven door Gideon Samson. Misschien ken je die naam uit de Kinderboekenweek: hij heeft net de Gouden Griffel gewonnen met zijn grappige absurde boek **Zeb**. Als de klas dit stuk leuk vond, dan is **Zeb** een absolute aanrader om voor te lezen of zelf te lezen!

Voor wat oudere kinderen (11+) zijn Samsons boeken **Zwarte Zwaan**, **Eilanddagen** of **De hemel kan wachten** mooi, voor de wat jongere kinderen (8+) is **Met je hoofd boven water** erg leuk.

Hebben jullie iets van Gideon Samson in de schoolbibliotheek?

5. EEN DOOS KAN ALLES ZIJN

- Wat:** Van verpakkingen en gerecycled materiaal een nieuw mini-decor maken.
- Duur:** Opdracht een (paar) dag(en) van tevoren uitleggen, op de dag zelf min. 45 minuten.
- Nodig:** Verpakkingen, evt. ander gerecycled materiaal, en knutselspullen zoals lijm, schaar, plakband, nietmachine. Evt. ook verf of stiften, maar het is nog mooier als het met weinig middelen kan, dus twee of drie kleuren stiften is wellicht al genoeg!
-

Een (paar) dag(en) van tevoren vraag je iedereen dozen (verpakkingen) mee te nemen. Geen grote dozen, zoals in de voorstelling, maar juist kleinere verpakkingen, misschien van cornflakes, koekjes, eierdozen etc. Het is leuk als er lekker veel is! Afhankelijk van hoeveel er is, kun je in groepjes werken, of juist met de hele klas 1 ding maken.

VAN OUDE DOZEN MAKEN JULLIE...

- Weten jullie nog wat die kartonnen dozen in de voorstelling allemaal waren? Wat vonden jullie het leukste? Wat was er het knapste gemaakt? Was er iets dat jullie niet hadden verwacht?
- Weten jullie nog welke dingen Ko allemaal verzond? Het parachutespringen, de grote Ko-show, het museum, het bestellen van de baby's op een website, de mannen van de kinderbescherming... alles ontstond uit de dozen! Wat was jullie lievelingsstukje? Waarom?
- Jullie worden decorbouwers! Denken jullie dat jullie jullie lievelingsstukje (in het klein) kunnen maken van jullie kartonnen dozen? Het mag anders zijn dan hoe je het gezien hebt, en jullie mogen er zelf van alles bij verzinnen!
- Een echte decorbouwer bouwt zijn decor eerst in het klein, en dat is wat jullie nu gaan doen. Dat heet een *maquette*. Waar moet je allemaal aan denken als je deze maquette maakt?
  - Eerst zorg je dat je de dozen zo neerzet dat ze een normale kamer zijn. Niks bijzonders.
  - Dan bedenk je hoe je naar Ko's bijzondere verzinsel gaat: moeten er dozen omgedraaid worden? Komt er iets uit de dozen tevoorschijn? Is er een doos die stiekem een kostuum is? Is er een deur nodig? Een muur? Een tafel? Een parachutespringer? En verzinnen jullie er nog iets nieuws bij?
  - Plak en knip en teken en verzin en verstop en knutsel.... Maar niet álles vastplakken, want vergeet niet dat alles weer terug moet kunnen veranderen in die normale kamer!
  - Laten jullie de maquettes aan elkaar (of aan je ouders) zien? Verras ze met de onverwachte verstopte dingen in jouw decor!

© Sanna Popper

© Sanna Popper